

Netwerk Zelf Zaden Telen

kiezen voor vernieuwing en veerkracht

Zelf zaden telen: het is een uitnodiging, een uitdaging zelfs. Daar gaan we voor in ons Netwerk Zelf Zaden Telen, een netwerk dat boeren en tuin- ders met een hart voor zaadteelt verbindt.

FOTO'S & AUTEUR Greet Lambrecht

Samen met Johan werkt Greet al dertig jaar lang als biooerin op het biologisch-dynamisch tuinbouw- bedrijf Akelei (in Schriek). Zij is gefascineerd door de mogelijkheden van eigen zaadteelt op het bedrijf, en wil haar kennis daarover met zoveel mogelijk mensen delen. Greet stond aan de wieg van het Netwerk Zelf Zaden Telen (www.zelfzadentelen.be).

Spijtige evolutie

Tot voor kort was eigen zaadteelt heel van- zelfsprekend. Denk maar aan de Mechelse blauwgroene winterprei, de Twellose gele sla, de Ditmarscher kool ... Elke streek had zijn typische rassen en variëteiten. Door de specialisatie in de land- en tuinbouw werd de zaadteelt op het boerenerf verlaten. Plantenveredeling is nu een zaak van zaadbedrijven maar ook van multinationals zoals Monsanto of BASF, die nauwe banden hebben met de chemische industrie.

De verstrengeling van plantenveredeling met de productie van kunstmest, herbiciden en pesticiden is een zorgwekkende ontwikkeling.

Tegelijk verdween de brede genetische diversiteit van boerenzaden: de VN-land- bouworganisatie FAO schat het verlies aan genetische diversiteit binnen de landbouw in de afgelopen eeuw op liefst 75 procent!

Naast het fenomeen van vershraling van de genetische diversiteit, zien we in de veredeling een versmalling van het werkveld: waar vroeger de gehele plant werd beoordeeld in haar natuurlijke habitat (de akker), wordt nu alleen nog naar genen en hun eigenschappen gekeken, en dit allemaal in het labo. Manipulatie in de vele toegepaste veredelingstechnieken ligt dan ook binnen handbereik. Ethische waarden zoals respect voor de integriteit van de plant, zijn ver te zoeken.

Terug naar de akker

Door de zaadteelt terug te brengen naar de plaats waar het altijd geweest is, het land- of tuinbouwbedrijf, kunnen de gewassen die ons tot voeding dienen zich aanpassen aan de bodem en de sterk wisselende omstandigheden van elk seizoen. Ze bouwen opnieuw weerbaar- heid op tegen ziekten en belagers. Zo ontwikkelen zich robuuste rassen met de noodzakelijke veerkracht.

Genieten

Het Netwerk Zelf Zaden Telen is een tiental jaar geleden ontstaan op initiatief van de biologische tuinders. Het doet een warme oproep aan collega-tuinders en boeren om eigen zaadvermeerdering te integreren op het bedrijf. Zelf vind ik dit heel boeiend. Op Akelei is het prettig vertoeven op het kleine perceel waar de zaadragers na selectie bij elkaar staan. De bloeiende preibollen omgeven van bijen, hommels en vliegen, de zachtgele bloemschermen van de pastinaak die zich ontvouwen, of de bescheiden bloemen van de rode bietenstruiken ... Allemaal zo mooi om zien! Een groente is zo veel meer als ze verder kan doorgroeien. De beleving van planten die zich geheel mogen ontplooiën, raakt de innerlijke mens en schenkt vreugde. Het maakt het 'groente'-verhaal volledig en vernieu- wend.

Activiteiten

We organiseren jaarlijks activiteiten en excursies waarbij we kennis en ervaring met elkaar delen zodat we tot verbetering van bedrijfseigen rassen komen. Zo bezochten we deze zomer onder andere het jonge project *Cycle en Terre* in Wallonië en op De Kollebloem bekeken we het veredelingswerk van Antoine. Begin oktober gaan we op bezoek bij René Groenen en Gineke, op De Groenen Hof in Nederland. Die dag staat onder het motto: Planten selecteren kan je leren! In november hebben we een verdie- pingsmoment: we zullen ons buigen over

de zadenwetgeving en stilstaan bij het thema *open source* als kans tot herople- ving van de genetische diversiteit. Tot slot hebben we naar jaarlijkse gewoonte een gezamenlijk moment van zaden schonen waarbij we gebruik kunnen maken van de reinigingsinstallaties van het ILVO in Melle.

Om te weten welke rassen het goed doen op het bedrijf maken we elk jaar opnieuw vergelijkende rassenproeven. Dit doen we in nauwe samenwerking met INAGRO (Vlaams proefcentrum biologische land- bouw). Het is heel verrijkend om samen te

werken met de onderzoekers en een eerste stap naar een nog uit te stippelen traject van participatieve plantenveredeling.

Ook de consument willen we terug be- trekken in het verhaal. Zo hebben we een actie met de Mechelse vroege bloemkool, waar we een infolder naast de bloem- kool mee in het winkelschap leggen met het verhaal achter de Mechelse vroege bloemkool.

De werking wordt praktisch mogelijk gemaakt door vrijwilligerswerk en wordt financieel ondersteund door de Nederlandse Stichting Zaadgoed.

Overvloed

Een Mechelse vroege bloemkoolplant die we laten doorgroeien tot de zaden afrijpen, schenkt ons duizenden kiem- krachtige zaden. Het Netwerk Zelf Zaden Telen wil mee in deze natuurlijke beweging staan van zaadovervloed. We sluiten ons aan bij de sterke traditie van het Mechelse tuinbouwgebied en gaan voor vernieuwing én veerkracht van binnenuit, nauw verbonden met de ziel van de land- en tuinbouw!

